

Geliş Tarihi / Received Date
02.03.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date
26.07.2023

Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Metin Türleriyle Metin Altı Sorular Açısından İncelenmesi

Examination of Textbooks on Teaching Turkish to Foreigners in Terms of Text Types and Subtext Questions

Keziban TEKŞAN¹

Sinemnur KAYNAK²

Öz

Bu araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan metin türlerinin ve metin altı sorularının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen kitaplardaki temalar ve temalardaki okuma metinleri tespit edilmiştir. Tespit edilen okuma metinleri, metin türü dağılımı açısından incelenmiştir; okuma metinlerinin altında yer alan metin altı sorular ise metinlerden anlam kurma şekilleri açısından incelenmiştir. İncelenen okuma metinlerinde hangi türlere ağırlık verildiği, yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında hangi metin türlerinin yoğun olarak tercih edildiği ve metin altı soruların hangi anlam kurma şeklini temsil ettiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmanın veri kaynağını, yabancılara Türkçe öğretimi alanında eğitim veren kurslarda kullanılan ders kitapları oluşturmuştur. Araştırmaya, yabancılara Türkçe öğretim setlerinin üst düzeyini (C1 ve C2) temsil eden kitaplar (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3) dâhil edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin, metin türlerine göre dağılımını belirlemeyi amaçlayan çalışmanın bulguları; incelenen üç kitapta da bilgilendirici metin türünün ağırlıkta olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Araştırmanın metin altı sorularıyla ilgili bulgusu, soruların metinlerden anlam kurma şekillerine göre sayıca dengeli bir dağılım göstermediği yönündedir. Üç kitapta da metin içi anlam kurma becerisine yönelik soru sayısı fazladır ve metin dışı anlam kurma becerisine hizmet eden soru sayısı oldukça azdır, metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden herhangi bir soruya rastlanılmamıştır. Araştırmanın bulguları; öğrencilerin düşünmek ve ilişki kurmak gibi zihinsel becerileri kullanabileceği sorularla karşılaşmadığını göstermektedir. Elde edilen sonuçlar alanyazın kapsamında tartışılmış ve sonuçlardan hareketle önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, ders kitapları, okuma metinleri, metin türleri, metin altı sorular, metinlerden anlam kurma şekilleri

¹ Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, ORCID ID: 0000-0002-5768-0022 E-posta: kezibanteksan@gmail.com

² Sorumlu Yazar, Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0002-0084-6036 E-posta: sinemkaynak53@gmail.com

Abstract

In this research, it is aimed to study the type of text and subtext questions in the course books for teaching Turkish as a foreign language. In accordance with this purpose the themes in the textbooks of teaching Turkish to foreigners and the reading texts placed in the themes were determined. The detected reading texts were examined in terms of distribution of text type. The subtext questions under the reading texts were examined in terms of the ways of constructing meaning from the texts. It has been tried to determine which types of texts are emphasized in the reading texts examined, which text types are heavily preferred in the textbooks for teaching Turkish to foreigners and which types of meaning construction is represented by the subtext questions. This research was carried out with the document analysis method, one of the qualitative research methods. The data source of the research consisted of the textbooks used in the courses that provide education in the field of teaching Turkish to foreigners. The books representing the upper level (C1 and C2) of Turkish teaching sets for foreigners (Istanbul-Turkish for Foreigners C1/+, Yedi İklim Turkish for Foreigners C2, Yeni Hitit Turkish for Foreigners 3) were included in the research. Descriptive analysis was carried out in the analysis of the data. The findings of this study, which aims to determine the distribution of texts in Turkish as a foreign language teaching textbooks according to text types. It reveals the conclusion that informative text type is dominant in all three books examined. The finding of the research about subtext questions is that the questions do not show a balanced distribution in terms of the way they construct meaning from the texts. In all three books, the number of questions aimed at the skill of constructing meaning in the text is high and the number of questions that serve the ability to construct non-textual meaning is quite low. And it is not found any questions that serve the skill of constructing meaning between texts. The findings of the research show that students do not encounter questions that can gain mental skills such as thinking, questioning and establishing relationships. The results obtained were discussed within the scope of the literature and various suggestions were made based on the results.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, textbooks, reading texts, text types, ways of constructing meaning from texts.

Giriş

Dünya ülkeleri arasında siyasal, kültürel ve ticari ilişkiler gün geçtikçe artmaktadır. Ülkeler arası bu bağların ilerlemesinin bir neticesi olarak günümüzde yabancı dil bilmek, temel bir ihtiyaç olarak göze çarpmaktadır (Büyükkız, 2014). Ülkelerin siyasal, ekonomik vb. amaçlarla dillerini başka milletlere öğretme ihtiyacı hissetmesi, dil öğretimine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu amaç, Türkçeye de yansımış ve yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi gelişim göstermiştir. Bu gelişimi takiben yabancı dil öğrenimi gün geçtikçe hız kazanarak ilerlemektedir. Her geçen gün ana dilleri dışında bir dili öğrenmek isteyen bireylerin sayısı artmaktadır. Bu artış çok dillilik kavramını destekleyen çeşitli dil politikalarıyla hız kazanmıştır (Yıldız ve Ateşli, 2022). Günümüzde çeşitli ülkelerden çok sayıda kişi, türlü nedenlerle Türkçe öğrenmek amacıyla ülkemize gelmekte ya da Türkçe öğretim merkezlerinde öğretimi gerçekleştirmektedir. Yabancıların öğrenmek istediği Türkçenin milletlerarası bilinirliğinin yanında kullanımının da çoğalmasıyla süreç hız kazanmıştır (Biçer, 2017). Akın'a (2016) göre Türkçeyi öğrenen yabancı Türkçenin ve ülkemizin bir temsilcisi pozisyonundadır. Tapan'a (2006) göre yabancı dil bilmek, milletlerarası bir yarışa çıkmak için anahtar özelliği taşımaktadır. Bunun neticesinde Türkçeyi etkili ve kalıcı öğretmek, öğretimle uğraşanlar açısından değerli bir vazifedir. 2001 Avrupa Diller Yılı sebebiyle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Ankara'da yapılan "Avrupa'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi"

konulu milletlerarası bir sempozyumdaki şu açıklama yabancılara Türkçe öğretimi açısından oldukça önemlidir: “*Uzun zamandır Avrupa’da Türkçeyi kullanan milletlerin, demokratikleşme sürecinde edebiyat ve dil mirasını gelecek nesillere ulaştırdığı ifade edilerek Avrupalı nesiller aracılığıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi, Avrupa’nın medeniyet yapısına farkhhk kazandıracaktır*” (Bölükbaş, 2004: 20).

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili çalışmalar sistemli olarak 1980’lerde başlasa da Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine ilişkin kitapların yazımı eskilere dayanmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretebilmek amacıyla yazılan ilk kitap, *Divanü Lüğati’t-Türk’tür (1072)* (Özkan, 1999: 43-49). Bu daha sonra sözlük çalışmaları şeklinde ilerlemiştir. Bu anlamda Memluk sahasında, Arapça konuşan topluma, Türkçeyi öğretmek için yazılan dil bilgisi kitapları en önemlileridir (Özkan, 1999: 43-49). Tüm bunlardan hareketle yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili çalışmaların başlangıç tarihi oldukça eskilere uzanmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son dönemde yükselen bir gelişim göstermektedir. Dolayısıyla medeniyet şifremiz Türkçenin, tanınırlığı da gün geçtikçe artmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi, TÖMER’lerde, Türkçeyi yabancılara öğretmek amacıyla oluşturulan kaynaklar yardımıyla yapılmaktadır. Ana dil öğretim sürecinde ve Türkçenin yabancılara öğretim sürecinde ders kitaplarından vazgeçilmez birer materyal olarak yararlanıldığı bilinmektedir (Ömeroğlu, 2016: 43). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplar, en mühim materyallerden biridir (Gün, Akkaya ve Kara, 2014: 3). Ders sürecinde yararlanılacak kitaplar, nitelikli ve işlevsel olmadığında öğretimde belirlenen amaçları elde etmek zorlaşabilir (Kemiksiz, 2021: 46). Kullanılan ders kitapları bilimsel ve çağdaş ölçütlere göre hazırlanmalıdır (Gün, Akkaya ve Kara, 2014: 3).

Eğitimin hedeflerini gerçekleştirebilmek amacıyla yararlanılan kitaplar; eğitim-öğretim sürecinin önemli öğelerinden biridir, bazen tek öğretim malzemesidir denebilir (Halis, 2002: 51). Bu kitaplardan, eğitim-öğretim sürecinde nelerin öğretileceği ile öğrenileceğini belirlerken öğretim materyali olarak yararlanılmaktadır (Küçükahmet, 2003: 18). Demirel, ders kitaplarının dil öğretim sürecinin vazgeçilmez görsel materyali olduğunu dile getirmektedir (Demirel, 1993: 91). Bu öğretim kaynaklarının değerini belirleyen en mühim niteliklerden birisi, metinlerin ve metinlerle ilgili soruların yer aldığı bölümlerin çeşitli ve yeterli oluşudur. Öğrencilerin edindikleri kazanımların ne oranda gerçekleştiğini, uygulamaların ne derece etkili ve kalıcı olup olmadığını belirlemede metinlerin ve metin altı soruları son derece önemlidir (Yaşar, 2018). Öğrencilerin öğretme ve öğrenme sürecinde belirli kazanımları edinebilmesi de yine amaca uygun metinlerin seçilmesiyle gerçekleşebilir. Bu amaçla hem ders sürecinin yürütülmesinde hem de süreç sonu ölçme-değerlendirmede çeşitli metinlerden yararlanılmaktadır. Metinden anlam kurma şekilleri, becerilere hizmet eden Türkçe dersinde çocuklarımıza kazandırılmalıdır. Bu durum, ana dil öğretiminde ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geçerli bir durumdur (Akyol, 2003).

Metin, belli bir iletişim ortamında birden fazla insan aracılığıyla sözel veya yazılı şekilde ortaya konulan dil dizgesi bütünüdür (Günay, 2007: 44). Metin kavramı, hislerin ve fikirlerin çeşitli anlatım ve noktalama niteliklerine göre yer aldığı yapılardır. Metinler; dil öğretiminde kullanım durumuna göre üretilmiş, özgün, edebi ve özel metinler olarak ele alınmaktadır. Bunların yanında; şiir, bilgilendirici ve

öyküleyici metinler olarak da sınıflandırılmaktadır. Hikâye edici metinler olay örgüsüne dayanır. Amaç okuyucuyu bir olayın içinde hissettirmektir. Öykü, roman, masal gibi metinler hikâye edici metinlerdir. Bilgilendirici metinlerin yapısı genellikle tanımlamalar, neden-sonuç, açıklama, sorun - çözüm, kanıt sunma vb. olmaktadır (Güneş, 2013: 604). Makale, fıkra, sohbet, mektup, deneme gibi türler bilgilendirici metinlerdir. Bu tür metinler, bir konuyla ilgili bilgi vermek ya da açıklama yapmak için yazılırlar. Bu tür metinlerde anlatım açık ve kesindir denilebilir. Mecazlı kelimelere yer verilmez, kelimeler gerçek anlamıyla kullanılır. Yazının amacı açık ve seçik bir şekilde belirtilir (Güneş, 2013: 605). Dil öğretimi kapsamında metin kullanımının eski ve köklü bir tarihi bulunmaktadır (Güneş, 2013: 3). Geçmişten günümüze metinler yardımıyla dil öğretiminin daha kolay olduğunun altı çizilmektedir. Metinler öğrencilere örnek olarak verilmektedir ve dil öğretim sürecinin önemli bir yardımcısı olarak kabul görmektedir (Güneş, 2013: 3). Bunun yanında öğrencilere yeni kelime öğretme ve dil bilgisi kurallarını kavratma, anlama becerilerini geliştirme açısından metin kullanımı faydalı bulunmaktadır (Güneş, 2013: 3). Eğitim sürecinde eleştirel ve sorgulayıcı bakabilen kişilerin yetiştirilmesi hedeflendiğinde, hem derslerin daha etkin geçmesini sağlayan hem öğrencilerin dış çevreyle olumlu ilişkiler oluşturmalarına fırsat sunan edebi metinlerin yabancı dil öğretiminde kullanılmasının hedefe hizmet edeceği ortadadır (Korkmaz, 2019: 94). Tarihsel süreçte dil öğretiminde tercih edilen metinlerin değiştiği, önceleri yazınsal metinlere ağırlık verilirken zaman ilerledikçe özgün, üretilmiş ve özel metinlerin seçildiği görülmektedir (Güneş, 2013: 8). Türkçe öğretiminde de sözlü, yazılı ve görsel metinlere; özellikle şiir, öyküleyici ve bilgilendirici metinlere yer verilmiştir (Korkmaz, 2019: 99). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında da bilgilendirici, öyküleyici (anlatı) ve şiir olmak şartıyla üç metin türü bulunmaktadır.

Yabancılara hazırlanan ders kitaplarındaki metinlerde; konu edinen metnin öğrenciler açısından ne düzeyde anlaşıldığını test eden, ders süreci boyunca işlenen kazanımları ölçen çeşitli türde metin altı sorular yer almaktadır (Kana ve Güney, 2020). Metin altında yer alan soruların da çeşitli sınıflandırmaları mevcuttur. Bunlardan ilki, metin sonu sorularının Bloom Taksonomisi açısından dağılımını inceleyen çalışmalardır. Bu çalışmalarda metin altı sorular, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel alan kategorisinde yer alan 6 düzeye göre incelenmektedir. Metin altı sorularının sınıflandırıldığı düzeyler şu şekildedir: hatırlama, anlama, uygulama, çözümleme, değerlendirme ve yaratmadır. Metnin altında yer alan sorular, bu düzeyleri temsil etme açısından sınıflandırılmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların sonuçları soruların büyük bir bölümünün öğrenciyi, Bloom'un taksonomisinde bulunan bilişsel süreçlerden "hatırlama" "anlama" veya en çok "uygulama" basamağına ulaştırabildiği; çözümleme, yaratma ve değerlendirme gibi üst seviye zihinsel becerileri harekete geçiremediğini göstermektedir (Ensar, 2002; Durukan, 2009; Yeşilyurt 2012). Metin altı soruların sınıflandırılmalarından ikincisi Barrett Taksonomisi'dir. Barrett kendi adıyla anılan taksonomiye anlama öğretiminin planlanması ve değerlendirilmesinde öğretmenlere faydalanabilecekleri bir araç sunmak amacıyla geliştirmiştir (Yıldırım, 2012). Öğretmenlerin anlama öğretiminde anlamayı tek bir beceri olarak görmeleri ve anlamamanın yönetilemeyecek kadar çok sayıda farklı beceriyi içerdiğini varsaymaları şeklindeki iki yanlış kanısı taksonomi konusunda Barrett'ı

harekete geçiren noktaları oluşturmuştur (Yıldırım, 2012). Barrett geliştirdiği taksonomiyle anlama öğretiminin hem kontrol edilebilir hem de anlaşılabilir hale gelmesini sağlamaya çalışmıştır (Yüceer, 2022). Barret'in taksonomisi'nde okuduğundan anlam çıkarma beş aşamada verilmektedir: yüzeysel anlama, yeniden düzenleme, çıkarımsal/ derinlemesine anlama, değerlendirme ve değer biçme (Yüceer, 2022). Barrett, taksonomisinde yüzeysel anlamının tanımında Bloom'un fark etme, hatırlama gibi kavramları kullanırken diğer kategorilerin -yeniden düzenleme, çıkarımsal/derinlemesine anlama, değerlendirme ve değer biçme- açıklaması kendine hastır (Yüceer, 2022). Metin altı soruların sınıflandırılmalarından sonuncusu ise Akyol'un (2003) ortaya koyduğu, soruların metinlerden anlam kurma şekillerine göre incelenmesidir. Metinlerden üç farklı yöntemle anlam kurmak mümkündür: Metin içi, metin dışı ve metinler arası (Akyol, 1996). Metin içi anlam kurma, sadece bir kaynağa bağlı gerçekleştirilen anlam kurmadır. Bu yöntemde anlam; bir tümcede veya paragrafta yer almış olabilir. Kaynağın sınırları içinde olduğu için metin içi sayılır. Burada tanıma ve hatırlama gibi zihinsel süreçlerin kullanımı yeterlidir. Metin dışı anlam kurmada ise metnin yanında bir metin ortaya koyma esastır. Burada okur çözümleme, yaratma ve değerlendirme gibi üst seviye zihinsel becerileri kullanmaktadır (Akyol, 2003). Metin dışı anlam oluşturma iki şekilde gerçekleşebilir. İçten dışa anlam oluşturmada okuyucu metinde yer alan kavramı ön yaşantılarıyla ilişkilendirir. Okuyucu karşılaştığı kavramın etkisiyle metinden ayrılarak o metinle beraber bir metin meydana getirir, ardından gerçek metne dönüş sağlar. Dıştan içe anlam oluşturmada kişi karşılaştığı ve anlayamadığı bir kavramı dışarının yardımıyla çözer ve metni yorumlar. Metinler arası anlam oluşturmada, metinlerden bir metin üretme işlemi bulunmaktadır. Burada okur yüksek düzey zihinsel becerileri işe koşar. Okuyucu yazarlarla münakaşa ederek metni anlamlandırmaktadır. Metinler arası anlam kurmak, metinler arası akıl etmeye ve farklı bakış açıları üretmeye zemin hazırlayacaktır (Akyol, 2003). İncelenen kitapların temel seviyeleri (A1-A2 vs.) dikkate alındığında, öğrencinin bu seviyelerde dilin kurallarını ve dilin kullanımı öğrenmesi yeterli olacaktır. Ancak seviye ilerledikçe durum biraz daha farklı olabilir. İncelenen kitaplar, setlerin son seviyesini (C1-C2) temsil ettiği için dilin kullanımının yanında birtakım üst bilişsel becerileri de barındırması gerektiği düşünülmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada, setlerin son seviyesini temsil eden kitaplarda yer alan metin türlerinin ve metin altı sorularının çeşitliğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Yer Alan Metin Türlerinin ve Metin Altı Sorularının İncelenmesi"dir.

Yukarıdaki amaca ulaşabilmek amacıyla aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur:

1. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ ders kitabında yer alan metinlerin tür dağılımı nasıldır? Metin türleri kitap içerisinde sayıca dengeli şekilde dağılmakta mıdır?
2. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 ders kitabında yer alan metinlerin tür dağılımı nasıldır? Metin türleri kitap içerisinde sayıca dengeli şekilde dağılmakta mıdır?
3. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 ders kitabında yer alan metinlerin tür dağılımı nasıldır? Metin türleri kitap içerisinde sayıca dengeli şekilde dağılmakta mıdır?
4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ ders kitabındaki metin altı sorular hazırlanırken metinlerden anlam kurma şekillerinin dikkate alınma düzeyi nedir?

5. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 ders kitabındaki metin altı sorular hazırlanırken metinlerden anlam kurma şekillerinin dikkate alınma düzeyi nedir?
6. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 ders kitabındaki metin altı sorular hazırlanırken metinlerden anlam kurma şekillerinin dikkate alınma düzeyi nedir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan okuma metinlerini ve metin altı sorularını incelemeyi amaçlayan nitel bir araştırmadır. “*Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır*” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45).

Çalışma, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiş bir çalışmadır. Bu yöntem, araştırılması hedeflenen konular hakkında bilgi içeren kaynakların detaylı bir şekilde incelenmesini kapsamaktadır. Nitel araştırmada doküman analizi, müstakil bir veri toplama yöntemi olarak kullanılabilir gibi öteki veri toplama yöntemleri ile beraber de işe koşulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 186). Bu çalışmada doküman analizi, müstakil bir araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Çalışmada seçilen *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti*, *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ve Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti* kitaplarının C1 ve C2 düzeylerindeki okuma metinlerinin türleri ve bu okuma metinlerinde yer alan metin altı sorular, metinlerden anlam kurma şekilleri bakımından incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma, sadece okuma metinleriyle ve bu metinlerin altında yer alan sorularla yürütülmüştür. Dinleme metinleri ve dinleme metinlerinin altında yer alan sorular, çalışma kapsamına dâhil edilmemiştir.

Veri Kaynakları

Araştırmanın dokümanlarını İstanbul Üniversitesi öğretim elemanlarının tecrübeleriyle oluşturulmuş yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarından *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı*, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış *Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 Ders Kitabı* ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanmış *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 Ders Kitabı* adlı öğretim setlerinin C1/C2 düzeyindeki ders kitapları oluşturmaktadır. Üst düzey dil seviyesini ifade eden C1/C2 ders kitaplarının seçilme nedeni; metinlerinin daha uzun, diğer seviyelere göre karmaşık yapıda ve farklı alt bilişsel yükleri barındırıyor olmasıdır. İncelenen ders kitapları ise Türkçe Öğretim Merkezlerinde (TÖMER) hâlihazırda kullanılan kitaplar olması sebebiyle araştırma bünyesine dahil edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verileri toplama süreci iki şekilde gerçekleştirilmiştir. İlk olarak kitap setlerinin sadece C1/C2 ders kitapları incelemeye alınmış, ardından temalardaki okuma metinlerinin sayısına ulaşılmıştır. İncelenen kitaplardaki serbest okuma metinleri çalışmanın dışında tutulmuştur. Daha sonra okuma metinlerinin türleri belirlenmiştir. Metinler; öyküleyici (anlatı) metin, şiir metni ve bilgilendirici metin özellikleri dikkate alınarak incelenmiştir. Metinler, türleri temsil etme durumuna göre gruplandırılmışlardır. İkinci aşamada ise metnin altında yer alan soruların sayısına ulaşılmıştır ve bu sorular, metinlerden anlam kurma şekillerine göre incelenmiştir. İncelenen sorularda soruların cevabı eğer tek bir kaynaktan, bir cümlede, bir paragrafta yer alıyorsa metin içi anlam kurma; soruların cevabını bulmak için metinden ayrılıp metnin yanında metin üretme varsa ve öğrenci merkezdeki kaynağı dışardan bilgi, düşünce getirerek zenginleştirmeye çalışıyorsa metin dışı anlam kurma; eğer merkezde bir metin yoksa ve farklı metinlerden bir metin oluşturma (sentez) varsa metinler arası anlam kurma şekli bulunmaktadır.

Toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel analizde veriler, önceden belirlenen temaların altına yerleştirilir. Yıldırım ve Şimşek (2011)' e göre; betimsel analiz önceden belirlenmiş bir çerçeveye bağlı olarak nitel verilerin temalara yerleştirilmesi, bulguların ifade edilmesi ve ifade edilen bulguların yorumlanması adımlarını barındıran analiz yaklaşımıdır.

Bulgular

Araştırma kapsamında yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, Yedi İklim ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1/C2 düzeyi ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin türleri ve bu okuma metinlerinin altında yer alan sorular incelenmiştir.

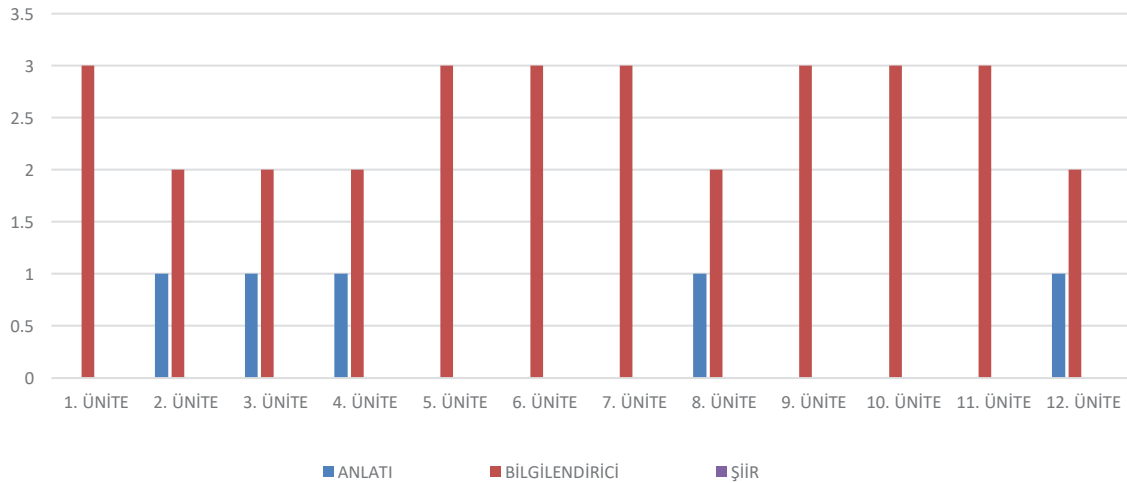
Tablo 1. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Temalar	Metinler	Anlatı	Bilgilendirici	Şiir
Öyle Bir Geçer Zaman Ki	Saatin İcadı		X	
	24 Saat Yetmiyorsa		X	
	Ünlü Bilim Adamlarının Çocukları		X	
Aşk Olsun	Aşkın Kimyası		X	
	Ünlü Aşıklar ve Aşk Mektupları		X	
	Aşkın Sırrı	X		
İşini Şansa Bırakma	Büyük İkramiyeyi Kazanıp Kaybedenler		X	
	Satranç ve Tavla		X	
	Elmas Gerdanlık	X		
Bir Maruzatım Var	Arzuahalden Dilekçeye		X	
	İş Görüşmelerinde İşverenler Nelere Dikkat Eder?		X	
	Fatih Sultan Mehmet Mahkemesi	X		
Film Şeridi Gibi	Lumiere Kardeşler		X	
	Susuz Yaz		X	
	Yabancı Ülkelerde Yayımlanan Türk Dizileri		X	
Bilgi Dünyası	Bilge ve Bilgelik		X	
	Bilgi Teknolojisi		X	
	Bilgi Toplumu ve Üniversiteler		X	

Tablo 1. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Metin Türlerine Göre Dağılımı (devamı)

Temalar	Metinler	Anlatı	Bilgilendirici	Şiir
Sanat Sanat İçindir	Sanat Nedir?		X	
	Sanat Türleri		X	
	Türk Süsleme Sanatları		X	
Suç ve Ceza	Suç Nedir?		X	
	Adalet Nedir?		X	
	Esaretin Bedeli	X		
Hayata Gülümse	Mizah Her Kapıyı Açar		X	
	Mizah Türleri		X	
	Hasan Kaçan		X	
Yastık Altı	Dünden Bugüne Para		X	
	Türkiye’de Enflasyonun Tarihsel Gelişimi		X	
	Öğrenciler İçin Tasarruf Yöntemleri		X	
Dünya	Dünyamız		X	
	Küresel Isınma Nedir?		X	
	Dünya’dan Mars’a		X	
Dördüncü Kuvvet Medya	Gençlerin Medya Tüketimi		X	
	Mert’in İletişim Serüveni	X		
	İnternet Ve Sosyal Medya Bağımlılığı		X	

Tablo 1’e göre İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ kitabında toplamda 12 tema yer almaktadır. Her temanın altında ise üçer tane okuma metni bulunmaktadır. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ kitabında toplamda 36 tane okuma metninin yer aldığı görülmektedir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ kitabında yer alan 36 tane okuma metninin; 31 tanesi bilgilendirici metin, 5 tanesi de anlatı metnidir. İncelenen metinlerde şiir türüne rastlanmamıştır.

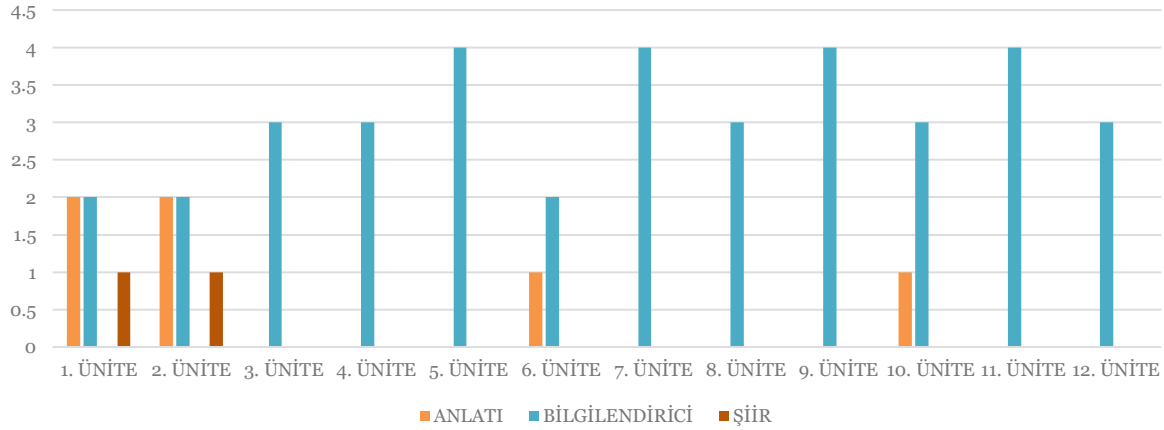
Görsel 1. İstanbul C1/+ Kitabı Metin Türü Dağılımı

Tablo 2. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Temalar	Metinler	Anlatı	Bilgilendirici	Şiir
Edebiyat Dünyasından	Okumamın E-Hali		X	
	Şimdiki Çocuklar Harika	X		
	Üçüncü Şahsın Şiiri			X
	Beyaz Gemi	X		
Yaşadıkça	Japonya'nın Şiir Geleneği		X	
	Gençlik Böyledir İşte			X
	Gencim, Çabuk Silerim	X		
	Aşk Mı? İhanet Mi?			X
	Büyüme mi? Yaşlanma mı?			X
Kurtulamadıklarımız	İhtiyar Delikanlı	X		
	Korkudan Hobiye		X	
	Aşk Mı? Tutku Mu?		X	
Dünyaca Ünlü	Obsesif Aşklar		X	
	Yemek İsimleri Üzerine		X	
	Oryantal Dansı		X	
	İskoçya Denince Akla...		X	
Para... Para... Para...	Ah Bir Zengin Olsam		X	
	Lüksün Sınırı Yok		X	
	Zengin Olmanın 15 Püf Noktası		X	
	Parayla Mutluluk Olur Mu?		X	
Dile Gelmek	İkinci Dilim Türkçe	X		
	Bedenin Söyledikleri		X	
	Yazalım Mı? Konuşalım Mı?		X	
Hadi Beni Güldür	Mizahın Gücü		X	
	Yabancı Diller		X	
	Sessiz Ve Derinden		X	
	En Miskin, En Komik Kedi		X	
Ruhun Gıdası	Müziğin Matematiği		X	
	Müzikle Tedavi		X	
	Notalarda İsyan		X	
Yapı Ve Yapım	Eski Türk Evlerinin Mimarisi		X	
	Trevi: Aşk Çeşmesi		X	
	Assos		X	
	Mimaride Çevreci Tasarımlar		X	
Tele-Vizyon	Televizyona Bağlı Hayatlar		X	
	İssiz Bir Adaya Düşseniz	X		
	Hayata Kısa Bir Mola		X	
	Televizyonda Yarış Var		X	
İnsanın Büyük Sırrı	Kadın Ve Erkek Beyni Farklı Mı?		X	
	Zekâ Bir İşe Yarar Mı?		X	
	Çare Sizensiz		X	
	Beyin Hakkındaki Gerçekler		X	
Uzaydayız	Paralel Evrenler		X	
	Uzaya Gitmeden Önce Bilmeniz Gerekenler		X	
	Astrolojinin Doğuşu		X	

Tablo 2'ye göre Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 kitabında toplamda 12 tema yer almaktadır. Her temanın altında ise 3-5 arası değişen okuma metni bulunmaktadır. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 kitabında toplamda 40 tane okuma metninin yer aldığı görülmektedir. İncelemeye alınan bu 40 tane okuma metninin; 32 tanesi bilgilendirici metin, 6 tanesi anlatı metni, 2 tanesi de şiir metnidir. İncelenen metinlerde şiir türüne ve anlatı türüne, bilgilendirici metin türüne oranla az sayıda rastlanmaktadır.

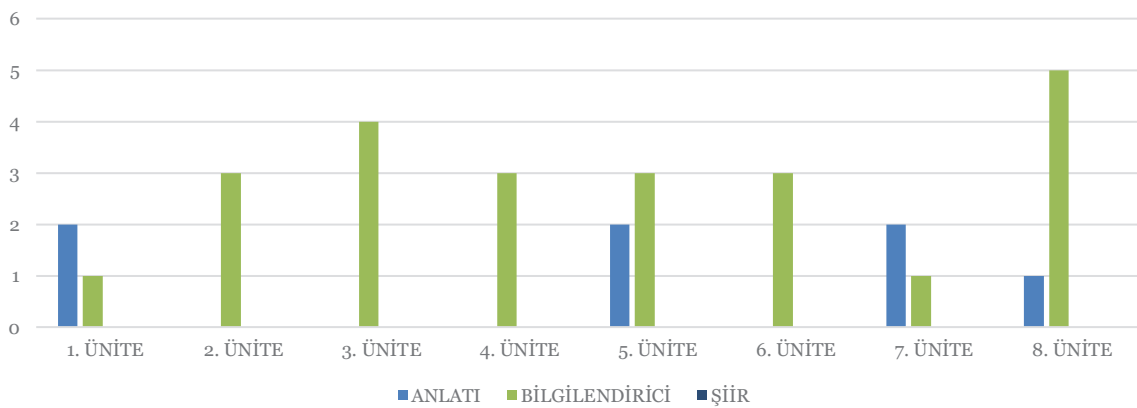
Görsel 2. Yeni Hitit 3 Kitabı Metin Türü Dağılımı

Tablo 3. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Temalar	Metinler	Anlatı	Bilgilendirici	Şiir
Kelimelerle Dünya Kurmak	Bir Ben Vardır Benden İçeri	X		
	Yine Bir Gül Nihal	X		
	Bozkırın Romancısı Cengiz Aytmatov		X	
Türkçenin İncelikleri	Argo ve Jargon		X	
	Neyzen Tefrik		X	
	Şairlerden İnciler		X	
Modanın Kalbi	Moda Kavramı		X	
	Japonya'da Türk Moda Rüzgârı		X	
	Estetik Lüks Müdür?		X	
	Türk Evleri		X	
Bilimin Ötesinde	Başlık Nedir?		X	
	Eşsiz Parmak İzlerimiz		X	
	Uykumuzda Neler Oluyor?		X	
Kültür Aynamızdan Yansımalar	Karagöz Oyunu		X	
	Karagöz İle Hacivat	X		
	Mevlana Celaleddin-İ Rumi		X	
	Sağırın Hasta Ziyareti	X		
İletişim Dünyası	Bir Bellek Fenomeni		X	
	Kişiler Arası İletişim		X	
	İş Hayatında Beden Dili		X	
	Kitle İletişimi Nedir?		X	
Hayat Dersleri	Bilgenin Bakış Açısı	X		
	Hayatı Değiştirmek	X		
	Güzel Şehirler, Mutlu İnsanlar		X	
Gezi, Deneme, Makale	Beş Şehir'den...		X	
	Bursa'dan Balıkesir'e	X		
	Nasıl Yazar Oldum?		X	

Nasıl Yazar Olunmaz?	X
Uluslararası Uzay İstasyonu	X
Uzayı Nasıl Kirlettik?	X

Tablo 3'e göre Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 kitabında toplamda 8 tema yer almaktadır. Her temanın altında ise 3-5 arası değişen okuma metni bulunmaktadır. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 kitabında toplamda 30 tane okuma metninin yer aldığı görülmektedir. İncelemeye alınan bu 30 tane okuma metninin; 23 tanesi bilgilendirici metin, 7 tanesi anlatı metnidir. İncelenen metinlerde şiir türüne hiç yer verilmediği göze çarpmaktadır. Bilgilendirici metnin sayısı oldukça fazladır ancak anlatı türünün sayısı, bilgilendirici metne göre sayıca azdır.

Görsel 3. Yedi İklim C2 Kitabı Metin Türü Dağılımı

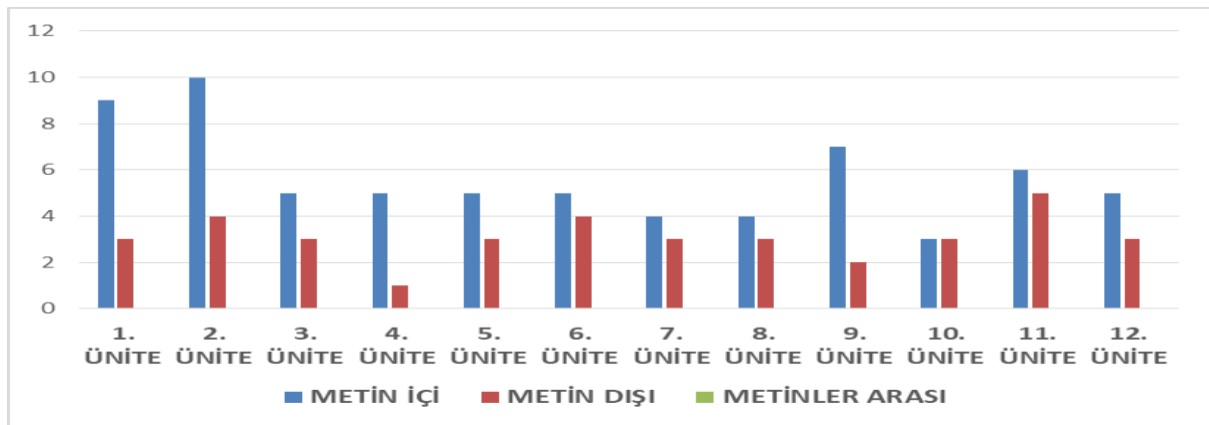
Tablo 4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Altında Yer Alan Metin Altı Sorularının Metinlerden Anlam Kurma Şekilleri Bakımından İncelenmesi

Temalar ve Metinler		Metinden Anlam Kurma		
Temalar	Metinler	Metin İçi	Metin Dışı	Metinler Arası
Öyle Bir Geçer Zaman Ki	Saatin İcadı	3	1	0
	24 Saat Yetmiyorsa	4	0	0
	Ünlü Bilim Adamlarının Çocukları	3	1	0
Aşk Olsun	Aşkın Kimyası	6	0	0
	Ünlü Âşıklar ve Aşk Mektupları	4	1	0
	Aşkın Sırrı	2	1	0
İşini Şansa Bırakma	Büyük İkramiyeyi Kazanıp Kaybedenler	2	1	0
	Satranç ve Tavla	1	1	0
	Elmas Gerdanlık	2	1	0
Bir Maruzatım Var	Arzuhalden Dilekçeye	2	1	0
	İş Görüşmelerinde İşverenler Nelere Dikkat Eder?	1	0	0
	Fatih Sultan Mehmet Mahkemesinde	2	0	0
Film Şeridi Gibi	Lumiere Kardeşler	2	1	0
	Susuz Yaz	2	1	0
	Yabancı Ülkelerde Yayınlanan Türk Dizileri	1	1	0
Bilgi Dünyası	Bilge ve Bilgelik	2	1	0
	Bilgi Teknolojisi	2	1	0
	Bilgi Toplumu ve Üniversiteler	1	2	0

Tablo 4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Altında Yer Alan Metin Altı Soruların Metinlerden Anlam Kurma Şekilleri Bakımından İncelenmesi (devamı)

Temalar ve Metinler		Metinden Anlam Kurma		
Temalar	Metinler	Metin İçi	Metin Dışı	Metinler Arası
Sanat Sanat İçindir	Sanat Nedir?	1	1	0
	Sanat Türleri	1	2	0
	Türk Süsleme Sanatları	2	0	0
Suç ve Ceza	Suç Nedir?	2	1	0
	Adalet Nedir?	1	1	0
	Esaretin Bedeli	1	1	0
Hayata Gülümse	Mizah Her Kapıyı Açar	2	1	0
	Mizah Türleri	3	0	0
	Hasan Kaçan	2	1	0
Yastık Altı	Dünden Bugüne Para	1	1	0
	Türkiye’de Enflasyonun Tarihsel Gelişimi	1	1	0
	Öğrenciler İçin Tasarruf Yöntemleri	1	1	0
Dünya	Dünyamız	2	1	0
	Küresel Isınma Nedir?	2	3	0
	Dünya’dan Mars’a	2	1	0
Dördüncü Kuvvet Medya	Gençlerin Medya Tüketimi	2	1	0
	Mert’in İletişim Serüveni	1	1	0
	İnternet ve Sosyal Medya Bağımlılığı	2	1	0

Tablo 4’e göre İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ ders kitabında toplam 36 metne ve 105 soruya ulaşılmıştır. Sorular, metinlerden anlam kurma şekilleri bakımından; metin içi anlam kurma soruları, metin dışı anlam kurma soruları ve metinler arası anlam kurma soruları başlıkları dikkate alınarak incelenmiştir. İncelemeler sonucunda toplam 105 sorunun; 71’inin metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği, 34’ünün metin dışı anlam kurma becerisine hizmet ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen sorular arasında metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanmamıştır. Metin içi anlam kurma becerisine karşı metin dışı ve metinler arası anlam

kurma becerilerine hizmet eden sorulara sayıca daha az yer verildiği görülmektedir.

Görsel 4. İstanbul C1/+ Ders Kitabındaki Soruların Metinlerden Anlam Kurma Şekillerine Göre Dağılımı

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ Ders Kitabı Soru Örnekleri

3 Metindeki bilgileri kullanarak bir astronotun uzay kapsülü içindeki haftalık programını dolduralım.

	Sabah	Öğle	Akşam
Pazartesi			
Salı			
Çarşamba			
Perşembe			
Cuma			
Cumartesi			
Pazar			

Görsel 5. İstanbul C1+ Kitabı Metin İçi Anlam Kurma Becerisi Soru Örneği

Görsel 5'te İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ kitabındaki "Dünya" temasında yer alan "Dünya'dan Mars'a" adlı metnin altında yer alan bir metin içi anlam kurma becerisi soru örneği bulunmaktadır.

YA SİZ?

1. Çevre sorunlarıyla ilgileniyor musunuz? Çevreye verdiğiniz öneme 1-10 arasında kaç puan verirsiniz? (1: Önemsiz, 10: Çok Önemli) Neden?
2. Günlük hayatınızda "Biz Neler Yapabiliriz?" bölümündekilerden hangilerini uyguluyorsunuz?
3. Ülkenizde çevre sorunları ne kadar ciddiye alınıyor? Bu konularda ne gibi çalışmalar yapılıyor? Bilgi verelim.

Görsel 6. İstanbul C1+ Kitabı Metin Dışı Anlam Kurma Becerisi Soru Örneği

Görsel 6'da, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ kitabındaki "Dünya" temasında yer alan "Küresel Isınma Nedir?" adlı metnin altında yer alan bir metin dışı anlam kurma becerisi soru örneği bulunmaktadır.

Tablo 5. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Altında Yer Alan Metin Altı Soruların Metinlerden Anlam Kurma Şekilleri Bakımından İncelenmesi

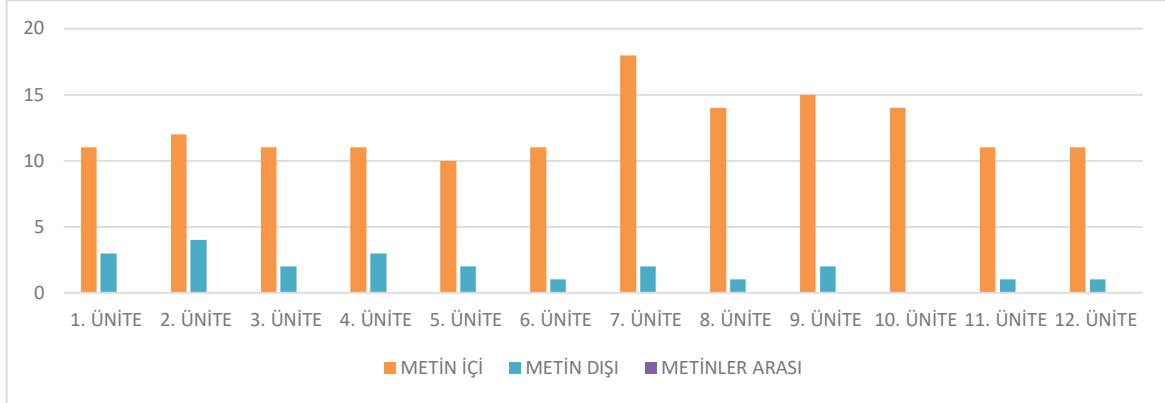
Temalar ve Metinler	Metinler	Metinden Anlam Kurma Şekilleri		
		Metin İçi	Metin Dışı	Metinler Arası
Edebiyat Dünyasından	Okumanın E-Hali	3	1	0
	Şimdiki Çocuklar Harika	3	0	0
	Üçüncü Şahsın Şiiri	1	0	0
	Beyaz Gemi	3	0	0
	Japonya'nın Şiir Geleneği	1	2	0
Yaşadıkça	Gençlik Böyledir İşte	2	1	0
	Gencim, Çabuk Silerim	0	1	0
	Aşk Mı? İhanet Mi?	3	1	0
	Büyüme Mı? Yaşlanmak Mı?	3	1	0
Kurtulamadıklarımız	İhtiyar Delikanlı	4	0	0
	Korkudan Hobiye	3	1	0
	Aşk Mı? Tutku Mu?	4	0	0
Dünyaca Ünlü	Obsesif Aşklar	4	1	0
	Yemek İsimleri Üzerine	3	1	0

	Oryantal Dansı	4	1	0
	İskoçya Denince Akla...	4	1	0
Para... Para... Para...	Ah Bir Zengin Olsam	4	0	0
	Lüksün Sınırı Yok	3	1	0
	Zengin Olmanın 15 Püf Noktası	1	1	0
	Parayla Mutluluk Olur Mu?	2	0	0
Dile Gelmek	İkinci Dilim Türkçe	2	1	0
	Bedenin Söyledikleri	4	0	0
	Yazalım Mı? Konuşalım Mı?	5	0	0
Hadi Beni Güldür	Mizahın Gücü	2	1	0
	Yabancı Diller	10	1	0
	Sessiz ve Derinden	3	0	0
	En Miskin, En Komik Kedi	3	0	0
Ruhun Gıdası	Müziğin Matematiği	4	0	0
	Müzikle Tedavi	5	1	0
	Notalarda İsyan	5	0	0
Yapı Ve Yapım	Eski Türk Evlerinin Mimarisi	4	0	0
	Trevi: Aşk Çeşmesi	3	1	0
	Assos	4	0	0
	Mimaride Çevreci Tasarımlar	4	1	0
Tele-Vizyon	Televizyona Bağlı Hayatlar	3	0	0
	İssiz Bir Adaya Düşseniz	4	0	0
	Hayata Kısa Bir Mola	2	0	0
	Televizyonda Yarış Var	5	0	0
İnsanın Büyük Sırrı	Kadın ve Erkek Beyni Farklı Mı?	2	0	0
	Zekâ Bir İşe Yarar Mı?	4	0	0
	Çare Sizensiz	3	0	0
	Beyin Hakkındaki Gerçekler	3	0	0
Uzaydayız	Paralel Evrenler	4	1	0
	Uzaya Gitmeden Önce Bilmeniz Gerekenler	3	0	0
	Astrolojinin Doğuşu	4	0	0

Tablo 5'e göre Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 ders kitabında toplam 40 metne ve 176 soruya ulaşılmıştır. İncelemeler sonucunda toplam 176 sorunun; 150'sinin metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği, 26'sının metin dışı anlam kurma becerisine hizmet ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen sorular arasında metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanmamıştır. Tablodan da hareketle, metin içi anlam kurma becerisine karşı metin dışı ve metinler arası anlam kurma becerilerine hizmet eden sorulara sayıca daha az yer verildiği görülmektedir.

Görsel 7. Yeni Hitit 3 Ders Kitabındaki Soruların Metinlerden Anlam Kurma Şekillerine Göre Dağılımı

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 Ders Kitabı Soru Örnekleri

Şairin anlatmak istediği;

Gençliğin hayatın en güzel çağı olduğudur.

Gençken insanın elindekileri değerini bilmeden harcadığıdır.

Gençlik döneminin sadece gülüp eğlenmekten ibaret olduğudur.

Gençken hayatın sadece iyi yönlerinin fark edildiğidir.

Şairin şiiri yazarken içinde bulunduğu duygular;

özlem   pişmanlık   mutluluk

heyecan   sitem   hüzn

Görsel 8. Yeni Hitit 3 Kitabı Metin İçeri Anlam Kurma Becerisi Soru Örneği

Görsel 8’de, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 kitabındaki “Yaşadıkça” temasında yer alan “Gençlik Böyledir İşte” adlı metnin altında yer alan bir metin içeri anlam kurma becerisi soru örneği bulunmaktadır.

Bu bir ihanet öyküsü mü, yoksa korkunç bir aşk öyküsü mü?

Bence

Görsel 9. Yeni Hitit 3 Kitabı Metin Dışı Anlam Kurma Becerisi Soru Örneği

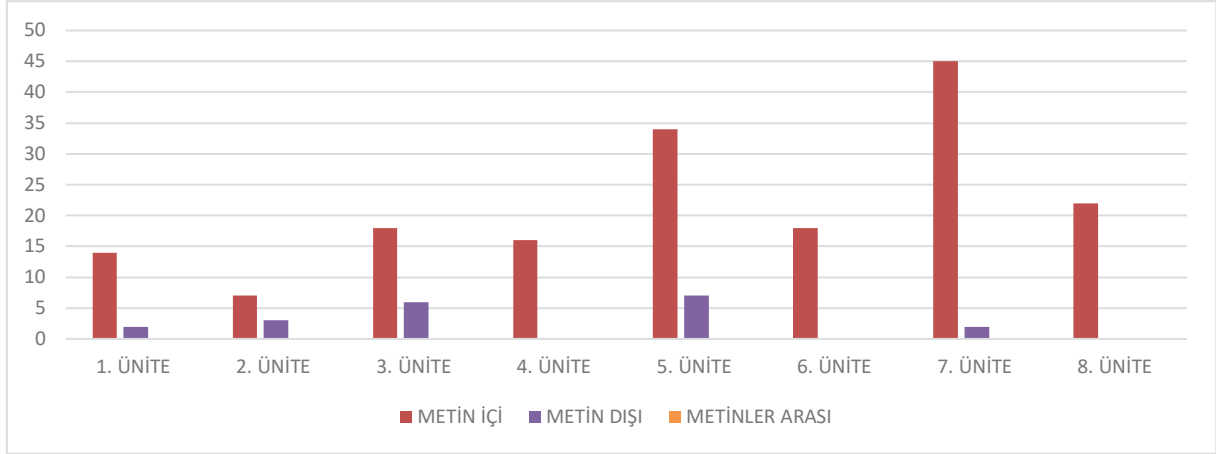
Görsel 9’da, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 kitabındaki “Yaşadıkça” temasında yer alan “Aşk mı, İhanet mi?” adlı metnin altında yer alan bir metin dışı anlam kurma becerisi soru örneği bulunmaktadır.

Tablo 6. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin Altında Yer Alan Metin Altı Soruların Metinlerden Anlam Kurma Şekilleri Bakımından İncelenmesi

Temalar ve Metinler	Metinler	Metinden Anlam Kurma Şekilleri		
		Metin İçi	Metin Dışı	Metinler Arası
Kelimelerle Dünya Kurmak	Bir Ben Vardır Benden İçeri	5	1	0
	Yine Bir Gül Nihal	4	1	0
	Bozkırın Romancısı Cengiz Aytmatov	5	0	0
Türkçenin İncelikleri	Argo ve Jargon	0	1	0
	Neyzen Tevfik	3	1	0
	Şairlerden İnciler	4	1	0
Modanın Kalbi	Moda Kavramı	5	2	0
	Japonya'da Türk Moda Rüzgârı	2	3	0
	Estetik Lüks Müdür?	8	1	0
	Türk Evleri	3	0	0
Bilimin Ötesinde	Başlık Nedir?	7	0	0
	Eşsiz Parmak İzlerimiz	5	0	0
	Uykumuzda Neler Oluyor?	4	0	0
Kültür Aynamızdan Yansımalar	Karagöz Oyunu	4	0	0
	Karagöz İle Hacivat	6	2	0
	Mevlana Celaleddin-İ Rumi	8	2	0
	Sağırın Hasta Ziyareti	9	3	0
	Bir Bellek Fenomeni	7	0	0
İletişim Dünyası	Kişiler Arası İletişim	6	0	0
	İş Hayatında Beden Dili	4	0	0
	Kitle İletişimi Nedir?	8	0	0
Hayat Dersleri	Tanımlama	8	0	0
	Hayatı Değiştirmek	0	2	0
	Örneklendirme	7	0	0
	Benzetme	8	0	0
	Tanık Gösterme	6	0	0
	Kişileştirme	8	0	0
	Karşılaştırma	8	0	0
Gezi, Deneme, Makale	Beş Şehir'den...	2	0	0
	Bursa'dan Balıkesir'e	6	0	0
	Nasıl Yazar Oldum?	5	0	0
	Nasıl Yazar Olunmaz?	4	0	0
	Uluslararası Uzay İstasyonu	4	0	0
Uzayı Nasıl Kirllettik?	5	0	0	

Tablo 6'ya göre Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 ders kitabında toplam 34 metne ve 198 soruya ulaşılmıştır. İncelemeler sonucunda toplam 198 sorunun; 178'inin metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği, 20'sinin metin dışı anlam kurma becerisine hizmet ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen sorular arasında metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanmamıştır. Metin dışı ve metinler arası anlam kurma becerilerine hizmet eden sorulara sayıca daha az yer verildiği görülmektedir.

Görsel 10. Yedi İklim C2 Ders Kitabındaki Soruların Metinlerden Anlam Kurma Şekillerine Göre Dağılımı

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 Ders Kitabı Soru Örnekleri

2. İşaretleyelim.

Görsel
Yedi
İklim
Kitabı

	Doğru	Yanlış
1. Bir toplumun refah düzeyi kitle iletişim sanayinin gelişmesinde etkilidir.		
2. İletişim araçlarını denetim görevi her yerde sadece devletindir.		
3. Kitle iletişiminin hem olumlu hem olumsuz etkileri vardır.		
4. Kitle iletişim araçlarında yaygın kabul görme kaygısı yoktur.		
5. Metne göre kaynak ve algılama arasındaki ilişki iletişimi etkilemektedir.		
6. Öğrenme sürecinde, ikna edici özelliğinden dolayı iletişim sırasındaki yinelenmeler kullanılmaktadır.		
7. Alıcının önceden edinmiş olduğu kavramların, bir mesajın anlaşılmasındaki rolünden bahsedilemez.		

11.
C2

Metin İçi Anlam Kurma Becerisi Soru Örneği

Görsel 11’de, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 kitabındaki “İletişim Dünyası” temasında yer alan “Kitle İletişimi Nedir?” adlı metnin altında yer alan bir metin içi anlam kurma becerisi soru örneği bulunmaktadır.

2. Metinde geçen “Defileye ülkedeki moda dünyasının yanı sıra Japon kumaş ithalatçıların da ilgi gösterdi.” cümlesinden yola çıkarak bu tarz düzenlenen defilelerin ülkeye katkıları neler olabilir? Açıklayınız.

Görsel 12. Yedi İklim C2 Kitabı Metin Dışı Anlam Kurma Becerisi Soru Örneği

Görsel 12’de, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 kitabındaki “Modanın Kalbi” temasında yer alan “Japonya’da Türk Moda Rüzgârı” adlı metnin altında yer alan bir metin dışı anlam kurma becerisi soru örneği bulunmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın bu kısmında, araştırmanın amacından ve alt problemlerinden hareketle bulgular bölümünde ulaşılan sonuçlar olduğu gibi aktarılmıştır. Sonuçlar, araştırmayı destekleyen ya da araştırmaya karşıt olan diğer çalışmalara yer verilerek tartışılmıştır.

Araştırmanın Metin Türleriyle İlgili Sonuçları

Araştırmanın birinci, ikinci ve üçüncü alt problemlerinin sonuçları bir arada ele alınmıştır. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ ders kitabında toplamda 36 tane okuma metninin yer aldığı görülmektedir. Kitapta yer alan bu 36 tane okuma metninin 31 tanesi bilgilendirici metin, 5 tanesi de anlatı metnidir. İncelenen metinlerde şiir türüne rastlanmamıştır. Kitabın ileri düzeyi temsil etmesine bağlı olarak bilgilendirici türdeki metin sayısının çok sayıda olması doğal karşılanabilir. Çünkü Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde yer alan Ortak Öneri Düzeyleri Tablosu incelendiğinde, C1-C2 seviyeleri yetkin dil kullanımını temsil etmektedir. Yetkin dil kullanımı düzeyinde şöyle bir ifade yer almaktadır: *“Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir.”* Bu ifadeden hareketle bilgilendirici metin türündeki uzun, geniş çapta, karmaşık metinlerin ileri seviyeyi temsil eden bu kitaplarda fazla oluşu doğal karşılanabilir. Ancak şiir türüne hiç yer verilmemesi, öğrencide dil öğretiminin yanında estetik bir zevk uyandırabilmek amaçlandığı düşünülürse bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Buradan hareketle, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ kitabında bilgilendirici metnin miktarı fazlayken öyküleyici metnin miktarı, bilgilendirici metne göre oldukça azdır. Bu kitapta metnin fazla yer alması, diğerlerinden ayrı olarak bu kitabın iki seviye (C1 ve C1/+) için de kullanılıyor olması ile açıklanabilir. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 kitabında toplamda 40 tane okuma metni yer almaktadır. İncelemeye tabii tutulan bu 40 tane okuma metninin; 32 tanesi bilgilendirici metin, 6 tanesi anlatı metni, 2 tanesi de şiir metnidir. İncelenen metinlerde şiir türüne ve anlatı türüne az sayıda rastlanmaktadır. Ancak metin türlerinin kitap içerisindeki dağılımında farkın fazla olması, şiir türüne ve anlatı türüne oldukça az sayıda yer verilmesi; metin türlerinin kitap genelinde sayıca eşit dağıtılmadığını ifade etmektedir. Metin sayısının fazla olması, diğer kitaplardan farklı olarak bu kitabın düzeyinin yüksek olması yani ileri seviyeyi temsil etmesiyle açıklanabilir. Şiir türüne 2 tane ile sınırlı olsa da yer verilmesi metin türlerinin kullanımı açısından olumlu bir sonuçtur; ancak metin türlerinin dağılımı noktasında yine sayıca eşitsizliğin olduğu ortadadır. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 kitabında toplamda 30 tane okuma metni bulunmaktadır. İncelenen 30 tane okuma metninin; 23 tanesi bilgilendirici metin, 7 tanesi anlatı metnidir. İncelenen metinlerde, şiir türüne hiç yer verilmediği görülmektedir. Bilgilendirici metnin sayısı oldukça fazladır ancak anlatı türünün sayısı, bilgilendirici metne göre oldukça azdır. Metin türlerinin kullanım oranı arasındaki bu fark; şiir türüne hiç yer verilmemesi, anlatı türüne oldukça az sayıda yer verilmesi bulunan seviyedeki türler açısından sayıca bir eşitsizliği ifade etmektedir. Bu kitaptaki metin sayısının diğer iki kitaba göre az olmasının sebebi, bu kitaptaki tema sayısının diğer iki kitaba göre az olması ile açıklanabilir. Türkçenin yabancılara öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin, metin türlerine göre dağılımını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın bulguları; incelenen üç kitapta da bilgilendirici metin türünün ağırlıkta olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulgularına göre incelenen her üç kitapta da metin türlerinden; anlatı metinlerine çok az yer verildiği, şiir metnine ise neredeyse hiç yer verilmediği görülmektedir.

Araştırmanın metin türleriyle ilgili sonucunu destekleyen ve benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. İltar ve Açık (2019) yaptıkları bir çalışmada; Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ile İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde en çok tercih edilen metin türünün

%29,7 ile köşe yazısı, bu türden sonra %12,9 ile reklam yazısı, %10,6 ile diyalog olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Görüldüğü üzere her iki kitapta da metin türlerinin kullanım oranına bakıldığında, bilgilendirici metin türünün kullanım oranının yüksek olduğu görülmektedir. Ömeroğlu (2016) yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitaplarını incelediği bir çalışmada, metin türlerini ele aldığı bir bölümde metinlerin birkaçının dışında, birçoğunun öğretici ve kurmaca metinler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma kapsamında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bilgilendirici ve öyküleyici (anlatı) metinlere belli bir oranda yer verilirken, şiir türüne neredeyse hiç yer verilmemiştir. Hazırlanan ders kitaplarındaki metin türleri, seviyenin artmasıyla birlikte paralellik göstermektedir. Temel seviyede daha çok sade, anlaşılır metinleri ele alma eğilimi varken; yüksek seviyede daha karmaşık yapıdaki metinleri ele alma eğilimi vardır. Buna kanıt olarak Şimşek (2011)'in yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri üzerine yaptığı çalışma örnek verilebilir. Şimşek (2011) çalışmada, okuma metinlerinin türlerinin seviyelere göre belirlendiğini belirtmiştir. Mesela diyalog metni sade ve anlaşılır yapısıyla temel seviyede (A1-A2 vb.) daha çok karşımıza çıkarken, deneme türündeki bir metin (yoğun ve soyut anlatımı ve söylem derinliği ile) daha çok yüksek seviyede (C1-C2 vb.) karşımıza çıkar (Şimşek, 2011: 184). Araştırmanın sonucunda ise C1-C2 seviyesinde yer alan kitaplardaki metin türlerinin daha çok bilgilendirici metin türünde olduğu, yani karmaşık ve derin bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgilendirici metin türünün yoğun olması, seviyenin yüksek olmasıyla açıklanabilir. Ulutaş ve Kara (2019), Gazi ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma aktivitelerinin zihinsel basamaklara göre dağılımını inceledikleri bir çalışmada, bu kitaplarla öğrenim gören öğrencilerin büyük oranda üniversite eğitimi alan dil öğrenenler olduğu dikkate alınarak genel olarak bilgilendirici metinlerin ağırlıkta olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Güney ve Kana (2020) yaptıkları bir çalışmada, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe seti ile Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe setlerinin her ikisinde de düzey arttıkça öyküleyici türdeki metinlerin sayısında düşüşün ve öğretici metinlerin sayısında artışın gözlemlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Kitaplardaki metin türlerinin dağılımında sayısal anlamda fazla bir farkın bulunduğu, bu çalışmada ele alınan kitaplar için de söylenebilmektedir. Şiir türünün her üç kitapta da oldukça az yer alması göze çarpmaktadır. Bilhassa Türkçenin yabancılara öğretiminde masal ve anlatı gibi türlere karşın şiir türü az sayıda bulunmaktadır. Hâlbuki şiir, her yaştaki ve dil düzeyindeki bireyin dikkatini çekebilme potansiyeli taşıyan bir türdür (Polat ve Dilidüzgün, 2015: 820). Öğretim setinde bulunan türlerin dağılımında sayıca düzensizliğin olduğu görülmektedir ve türler arası farkın yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Türkçe ders kitaplarına metin seçimi yapılırken türsel çeşitliliğinin yanında türlere bağlı metin sayısına hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin farklı eserleri görmesinin ve okumasının faydaları aşıkardır. Bir türdeki metnin niteliklerinin anlamlandırılabilmesi için öğrencilerin, o türe ait metinleri fazlaca görmesi şarttır (Özbay ve Çeçen, 2012: 75).

Öğrencilerin Türkçe dil seviyeleri ve yeterlikleri göz önünde bulundurulduğunda; öğrencilerin okumaktan zevk alacakları anlatı türüne bu kadar az yer verilmesi, aynı zamanda öğrencilerde okurken estetik bir zevk ve sanat sevgisi oluşturacak olan şiir türüne de hiç yer verilmemesi dikkate değer bir sonuçtur. Öğrencilerin bilgilendirici metinler aracılığıyla bilgi aldıkları düşünüldüğünde, bilgilendirici metin türü oranının uygun olduğu söylenebilir. Öğrencilerin okurken zevk duydukları ve okumaktan en çok hoşlandıkları türlerin arasında roman ve hikâye gibi yazınsal türlerin yer aldığı yapılan

araştırmalarla da ortaya konulmuştur (Durukan, 2022). İncelenen kitapların düzeylerinin ileri seviyeyi temsil etmesine karşın roman ve hikâye gibi yazınsal türlerin oldukça az sayıda yer alması, türlerin dağılımı açısından eşitsiz bir durumu ortaya koymaktadır. Ayrıca Türkiye’de hâlihazırda resmi kurumlar tarafından kabul edilmiş tek program olan Türkiye Maarif Vakfı’nın Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Program’ı incelendiğinde, programın genel amaçlarında Türk dili ve edebiyatının seçkin eserlerinin tanınmasını içeren bir amaca rastlanmaktadır (Türkiye Maarif Vakfı Programı, 2019). Dolayısıyla bu amaçtan yola çıkıldığında, roman ve hikâye gibi yazınsal türlerin kitaplarda yer almasının gerekli olduğu görülmektedir. Kitap genelinde metin türü çeşitliliğine gidilmelidir, her metin türü gerekli düzeyde yer almalıdır sonucu ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde, kültürlerarasılık ve kültür aktarımı kavramlarından bahsedilmektedir. Bilindiği üzere kültür aktarımı edebi metinler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Tüm bunlardan hareketle yetkin dil kullanımı seviyesinde, bu tarz metinlerin kullanımının fazlaca olması gerekmektedir. Çalışma konusu olarak ele alınan ders kitaplarının, türlerin dağılımı bakımından sayıca eşit olmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak incelenen üç kitap için de metinlerin türleri ve bu türlerin seviyelere göre dağılımına ilişkin bulgular dikkate alındığında, bilgilendirici metinlerin fazla olduğu görülmektedir. Elde edilen verilerden hareketle; “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 ve Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2” ders kitaplarında bulunan okuma metinlerinde çoğunlukla bilgilendirici metinlerin yer aldığı fakat anlatı metinlerine oldukça az yer verildiği, şiir türünün ise yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kitaplarda metin türlerinin sayıca dengeli bulunması için şiir türünün ve anlatı türünün setlerde yer alması gerekmektedir. Örneğin; Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde dilin sanatsal amaçla kullanımı bölümünde, dilin hayal gücünü harekete geçirici şekilde kullanılmasının çok ayrı bir değerinin olduğundan ve bunun yanı sıra eğitimsel açıdan da fazlasıyla değer taşıdığından bahsedilmektedir. Bu amaç doğrultusunda; fantastik metinlerin (şiirler, anlatılar, işitsel-görsel metinler, karikatürler) dinlenmesi ve okunması; edebi metinlerin üretimi ve sahnelenmesi, metin yazma ve okuma (şiirler, romanlar, öyküler vb.) gibi etkinlikler tercih edilebilir.

Araştırmanın Metin Altı Sorularıyla İlgili Sonuçları

Araştırmanın dördüncü, beşinci ve altıncı alt problemlerinin sonuçları bir arada ele alınmıştır. Metinlerden anlam kurma yollarındaki mühim faaliyetlerden biri de sorulardır (Akyol, 2003). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1/+ ders kitabında toplam 36 metne ve 105 soruya ulaşılmıştır. Tespit edilen sorular metinlerden anlam kurma şekilleri bakımından; metin içi anlam kurma soruları, metin dışı anlam kurma soruları ve metinler arası anlam kurma soruları başlıkları dikkate alınarak incelenmiştir. İncelemeler sonucunda toplam 105 sorunun; 71’inin metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği, 34’ünün metin dışı anlam kurma becerisine hizmet ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda incelenen sorular arasında metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanmamıştır. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 3 ders kitabında toplam 40 metne ve 176 soruya ulaşılmıştır. İncelemeler sonucunda toplam 176 sorunun; 150’sinin metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği, 26’sının metin dışı anlam kurma becerisine hizmet ettiği tespit edilmiştir. Çalışma

sonucunda incelenen sorular arasında metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanmamıştır. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe C2 ders kitabında toplam 34 metne ve 198 soruya ulaşılmıştır. İncelemeler sonucunda toplam 198 sorunun; 178'inin metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği, 20'sinin metin dışı anlam kurma becerisine hizmet ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda incelenen sorular arasında metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanmamıştır. Soruların metinlerden anlam kurma şekillerine göre dağılımında sayıca bir eşitsizlik olduğu görülmektedir. Üç kitapta da metin içi anlam kurma becerisine yönelik soru sayısı fazlayken, metin dışı anlam kurma becerisine hizmet eden soru sayısı oldukça azdır. Metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir soruya rastlanılmamıştır.

İncelenen kitapların yabancılar Türkçe öğretim setlerinin son seviyesini temsil etmesi sebebiyle soruların sadece tek bir anlam kurma becerisinde değil, her üç anlam kurma becerisinde de orantılı bir dağılım göstermesi gerekmektedir. C1-C2 seviyesinde bulunan kitaplardaki soruların metinlerden anlam kurma şekillerine göre dağılımında makasın bu kadar fazla olması dikkat çekicidir. Öğrencilerin temel dil kullanımı (A1-A2) ve bağımsız dil kullanımı (B1-B2) seviyelerinde dili, dilin kurallarını ve dilin kullanımını belirli bir düzeyde öğrendiği düşünüldüğünde artık yetkin dil kullanımı (C1-C2) seviyesinde farklı becerilere de hizmet eden soru türleriyle karşılaşması beklenebilir. Nitekim Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne göre öğrenciler yetkin dil kullanımında, *“Okuduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir.”*, *“Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir.”*, *“Çözümü güç olan konularda ince anlam farklılıklarını anlayabilir.”*, *“Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir.”*, *“Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.”* gibi uygulamalar beklenmektedir. Bu uygulamalar; anlama, özetleme, ilişki kurma vs. becerilere hizmet etmektedir. Bu uygulama ve becerilerin gerçekleşebilmesi de ancak metin dışı anlam kurma ve metinler arası anlam kurma şekillerini temsil eden sorularla mümkün olabilir. Sadece metin içi anlam kurma becerisine hizmet eden soruların kullanılması, öğrencileri büyük ölçekte ezberle yöneltecektir ve tekdüze düşünme becerilerine hizmet edecektir. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde alt seviyede şöyle bir yönerge bulunmaktadır: *“Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir.”* Temel düzeyde bu şekilde verilen yönergelerin öğrenciyi sadece metin içiyle, tek bir kaynakla muhatap ettiği görülmektedir. Temel düzeyde bu şekilde bir kullanım gayet yerindedir. Ancak incelenen kitaplar setlerin son seviyesi olduğu için ve hitap edilen kitle yetkin dil kullanımı seviyesinde ana dili konuşurlarıyla az çaba göstererek iletişim kurabildiği için farklı birtakım becerilerin de yer alması gerekebilir. Sadece metin içiyle sınırlı kalmak, hitap edilen kitleyi kalıp ifadeler etrafında hareket ettirebilir. Bunun önüne geçilebilmesi, ancak metin dışı ve metinler arası anlam kurma sorularına yer verilmesiyle mümkün olacaktır. Bu durum gözetilerek setlerin son seviyesini temsil eden ders kitaplarında her üç tür anlam kurma sorularına yer verilmelidir sonucu ortaya çıkmaktadır. Ancak yabancılar Türkçe öğretim ders kitaplarında durumun hiç de böyle olmadığı görülmektedir. İncelenen üç kitabın da metinlerden anlam kurma şekilleri göz önünde bulundurulduğunda, sayıca dengeli bir dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. Metin içi anlam kurma sorularının kullanım çokluğunun öğrencileri ezberle yöneltebileceği sorunu yukarıda tartışılmıştır. Durumun bu noktaya gelmemesi adına diğer anlam

kurma şekillerinin de işe koşulması gerekmektedir. Tekdüze olan ve ezbere yönelten, öğrencinin belli sınırlar içerisinde kalmasına neden olan metin içi sorular; belli bir zaman sonra öğrencinin yaratıcı düşünmesinin önüne geçmektedir ve öğrenciye belirli kalıplar çizmektedir (Akyol, 2001). Aksine çağdaş eğitim sisteminde; geniş çapta düşünebilen, hayal gücü yüksek öğrenciler yetiştirmek amaçlanmıştır. Öğretim yönteminin bu şekilde ilerlemesi, eğitimin hedefleriyle ters düşmektedir. Bu amaç doğrultusunda öğrenciler; alışılmışın dışına çıkıp kalıp ifadelerin geride bırakıldığı metin dışı ve metinler arası anlam kurma şekilleriyle tanıştırılabilir. Bu amaca sadece metin içi, ezbere yönelten sorularla ulaşmak mümkün değildir. Bu sebeple hazırlanan metinlerde ve ders materyallerinde metin dışı ve metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden sorulara yer verilebilir. Yabancılara Türkçe öğretiminde sunulan içeriklerin kuramsal değil uygulamadaki şekliyle verilmesi gerekir (Barın, 2022). Zira dil öğrencisi olan kişi, toplumla bütünleştiğinde edindiği bilgilerin pratikte bir karşılığı olmalı ve etrafındakilerle doğru bir iletişim gerçekleştirmelidir (Barın, 2022). İletişimden uzak olan dil öğretimi, öğreneni dilden soyutlayacaktır. Bunun gerçekleşmemesi için öğrenciyi metinden uzaklaştırıp dış dünyaya açılmasına izin veren, ulaşmak istediği cevabı diğer metinlerle iletişim kurarak bulmasını sağlayan soru türlerine yer verilmelidir (Barın, 2022).

Araştırmanın metin altı sorularının; metin içi, metin dışı ve metinler arası incelenmesiyle ilgili sonucunu destekleyen ve benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Güney ve Kana (2020)'nın Türkçenin yabancılara öğretimi ders kaynaklarında metnin altında yer alan soruların yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından analizini içeren çalışmasında incelenen setlerin bütün kitaplarına dikkat edildiğinde, temel düzey bilişsel seviye olan hatırlama seviyesindeki soruların fazla payda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bloom Taksonomisi'nde yer alan ve alt düzey düşünme becerilerini temsil eden "hatırlama" ve "anlama" basamakları, metinlerden anlam kurma şekillerine göre yapılan sınıflandırmada yer alan ve alt düzey basit anlamayı ifade eden "metin içi anlam kurma" becerisine denk gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında, çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Araştırmacılar inceledikleri metin altı sorularda, üst düzey zihinsel becerilere (çözümleme, değerlendirme, yaratma) hizmet eden sorulara oldukça az rastlamışlardır. Yapılan bu çalışmada da üst düzey düşünme becerilerini besleyecek olan metin dışı ve metinler arası soru kalıplarına neredeyse hiç yer verilmediği görülmektedir. Ulutaş ve Kara (2019) yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitaplarını yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre inceledikleri bir çalışmada, C1 düzeyi ders kitaplarındaki metin altı sorularının alt bilişsel düzeylerde daha fazla yoğunlaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Halbuki C1 seviyesinde öğreneni incelemeyi düşünmeye sürüklemeyecek; aksine çok yönlü bilişsel becerilere itecek, üst seviye zihinsel becerileri canlandıracak şekilde etkinliklerin yer alması gerekir. Basit anlama düzeyi, alt bilişsel düzey ve metin içi anlam kurma kavramları; birbirlerine denk olan ve aynı becerilere hizmet eden düzeyleri temsil etmektedirler. Bu çalışmada da incelenen soruların büyük bir kısmının, metin içi anlam kurma becerisine yani alt düzey düşünme becerisine hizmet ettiği sonucu ortadadır. Dolayısıyla araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir. C1 ve C2 dil düzeylerinde yer alacak metinlerin ve metin altı etkinliklerin öğrencileri hür, yorumlayıcı, eleştirici ve üretici düşünmeye sevk etmelidir. Öğrencilerin bu becerilerini işe koşturmak ancak üst seviye zihinsel düzeylere uygun hazırlanan sorular ile mümkündür

(Ulutaş ve Kara, 2019). Oktay (2015) çalıştığı bir tezde, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe kaynaklarında yer alan metnin altındaki sorularda en çok bilgi düzeyinde, en az ise yaratıcılık düzeyinde soruların bulunduğunu belirlemiştir. Denilebilir ki soruların büyük bir kısmı, alt düzey düşünme becerilerine ve metin içi anlam kurma becerisine hizmet etmektedir. Biçer (2019)'in yabancılarla Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan okuma ve dinleme etkinliklerini Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelediği çalışmasında, incelenen kitaplardaki etkinliklerinin çoğunun hatırlama ve anlama boyutunda yer aldığı yani alt düzey bilişsel becerilere hizmet eden sorular olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okuma etkinliklerinin de çoğunlukla alt bilişsel basamaklarda bulunduğu ve metin içi anlam kurma becerisine hizmet ettiği anlaşılmaktadır. Benzer biçimde yapılan araştırmalarda (Ateş, Güray, Döğmeci ve Gürsoy, 2016; Kocaarslan ve Yamaç, 2018; Güfta ve Zorbaz, 2008) basılı kaynaklarda ve öğretmenlerin sordukları soruların büyük bir bölümünün cevabının metnin içerisinde bulunduğu ortaya konulmuştur. Araştırmada ulaşılan sonuçların, diğer araştırma sonuçlarıyla emsal teşkil ettiği ortadadır.

Türkçenin yabancılarla öğretimi kur yöntemine göre yürütülmektedir. Her bir kurda bir öncekine göre düşündürücü ve zorlayıcı soruların yer alması gerekmektedir (Oktay, 2015). Buradan hareketle Bloom Taksonomisi'nin alt bilişsel basamaklarda (bilgi, kavrama, uygulama) bulunan sorulara ve metin içi anlam kurma becerisine hizmet eden sorulara ağırlıklı olarak temel düzeyde yer verilmelidir, yüksek düzeye çıktıkça üst düzey bilişsel basamaklarda bulunan ve metin dışı-metinler arası anlam kurma becerilerine hizmet eden sorulara yer verilmelidir. Temalar zorlaştıkça ve öğrenenin dil düzeyi ilerledikçe, öğrenenden çok yönlü bilişsel faaliyetler gerçekleştirilmesi beklenmektedir (Yılmaz İbrahimi, 2019). Oysaki incelenen her üç kitapta da metin içi anlam kurma becerisine hizmet eden sorular, temalar yol aldıkça eksilmemiş aksine birkaç kitapta çoğalarak devam etmiştir.

Metinlerin ve metin altı soruların; öğrenenleri yaşantılarıyla bağlantı kurmaya, hayal dünyasını öğrendiği dil ile iletmeye ve öğrenenleri özgürce akıl yürütmeye sevk edecek şekilde hazırlanması gerekmektedir (Oktay, 2015). Öğrenenlerin hayal ve fikir dünyasını canlandırmak yalnızca üst zihinsel basamaklara (metin dışı, metinler arası) uygun hazırlanan sorular ile mümkündür. Kitaplarda metin içi anlam kurma becerisine hizmet eden soruların fazla kullanılmasıyla bu durum engellenmiş, öğrenciler daha çok metnin yüzey yapısında bulunan cevaplara sevk edilmiş olunacaktır. Araştırma sonucunda elde edilen neticelere bakıldığında en düşük soru sayısının, metin dışı anlam kurma becerisine hizmet eden soru türü olduğu ve metinler arası anlam kurma becerisine hizmet eden hiçbir sorunun bulunmadığı kayda değer bir sonuçtur. Fikir ve dil ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin akıl yürütmeye yönlendirilmemesi, yabancı dilin öğretimini de sekteye uğratacaktır (Oktay, 2015).

Öneriler

1. Kitaplarda türsel çeşitlilik bakımından sayıca dengesizlik mevcuttur. Bu kitaplardaki türlerin sayıca dengeli bulunmasına önem verilmeli, öğrenciler türlerin en iyi örnekleriyle tanıştırılmalıdır. Bu sebeple hikâye edici metinlerin ve şiirsel metinlerin sayısı biraz artırılabilir.
2. Metinden anlam kurma kolaydan zora olacak şekilde ilerlemektedir. Sınıf düzeyleriyle beraber öğretim setlerinin seviyesi yükseldikçe metin içi anlam kurma faaliyetlerinin sayısı düşerken, metin dışı ve metinler arası anlam kurma faaliyetleri artmalıdır.

3. Yabancılar için hazırlanan ders kitaplarında, öğrenciler doğrudan edebi metinlerle karşı karşıya getirilmemelidir. Bunun yerine bağımsız dil kullanımı basamağından başlayarak edebi metinler seviyelere eşit bir şekilde dağıtılabılır. Bu metinlerin öğrencileri, metni irdelemeye ve metinler üstünde düşünmeye yöneltecek metinler olmasına özen gösterilmelidir.
4. Türkçenin yabancılara öğretimi kur yöntemine bağlı yürütüldüğünden, her bir kurda bir öncekine göre düşündürücü ve zorlayıcı soruların yer alması gerekmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitabı setlerinin son düzeylerinin (C1-C2) hazırlanmasında bilişsel beceri eğitimi konusu üzerinde bir miktar durulması gerekebilir. Bu anlamda ders kitaplarındaki etkinlikler üst düzey bilişsel becerilere göre düzenlenmelidir.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmaya 1. Yazar: %50 2. Yazar: %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

“Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Metin Türleriyle Metin Altı Sorular Açısından İncelenmesi” başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akın, E. (2016). Yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortama dayalı öğretimin kullanımı ve bu yönde yapılan bazı çalışmalar üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(24), 151-162.
- Akyol, H. (1996). Metinler arası (intertextuality) okuma ve sorular. *Bilgi Çağında Eğitim*, 7.
- Akyol, H. (2003). Metinlerden anlam kurma. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13.
- Akyol, D. D. H. (2001). İlköğretim okulları 5. sınıf Türkçe kitaplarındaki okuma metinleriyle ilgili soruların analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26(26), 169-178
- Akyol, H., Yıldırım, K., Ateş, S. ve Çetinkaya, Ç. (2013). Anlamaya yönelik nasıl sorular soruyoruz? *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 41-56.
- Ateş, S., Güray, E., Döğmeci, Y. ve Gürsoy, F. (2016). Öğretmen ve öğrenci sorularının gerektirdikleri zihinsel süreçler açısından karşılaştırılması. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 4(1), 0-0.
- Avrupa Ortak Başvuru Metni (2015). Avrupa Konseyi. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Council of Europe*.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 2(1), 19-30.
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(7), 236-247.
- Biçer, N. (2019). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma ve dinleme etkinliklerinin yenilenmiş bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. 5. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi, Sakarya Üniversitesi TÖMER*, 6(2), 179-193.

- Bölükbaş, F. (2004). Yansıtıcı öğretim ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *Dil Dergisi*, 1(26), 19-28.
- Büyükkız, K. K. (2014). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Creswell, J. W. ve Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, 39(3), 124-130.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı dil öğretimi ilkeler, yöntemler, teknikler*. Usem.
- Durukan, E. (2009). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri anlamaya yönelik sorular üzerine taksonomik bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 1(8), 84-93.
- Durukan Ş. (2022). Modern Türk edebiyatı metinlerinin yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarına yansımaları. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi [MSKU Journal of Education]*, 9(1), 223-235.
- Ensar, F. (2002). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin altı soruları üzerine bir inceleme*. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].
- Erdem, İ. (2009). Yabancılar Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça derlemesi. *Turkish Studies*, 4(3), 888-937.
- Erdem, İ. ve Bahşi, N. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin değer aktarımı açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(43), 9-35.
- Erişek, Ö. ve Yücel, F. (2002). Dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 63-76.
- Göçer, A. (2007). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 3(7), 30-46.
- Gökşen, E. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında edebî metin kullanımı*. [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Güfta, H. ve Zorbaz, K. Z. (2008). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi yazılı sınav sorularının düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(7), 205-218.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B. ve Taşgın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Gün, M., Akkaya, A. ve Kara, Ö. T. (2014). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and history of Turkish or Turkic* Volume, 9(6), 96-101.
- Güneş, F. (2022). Understanding and mental model development. *The Journal of Limitless Education and Research*, 7(2), 199-200.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12
- Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel.
- İltar, L. ve Acık, F. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin türlerinin sınıflandırılması ve ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası-Journal of Turkology*, 29 (2), 311-346.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Düzey C1+*. (2013). Kültür Sanat Basımevi.

- Kana, F. ve Güney, E. Z. (2020). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altı soruların yenilenmiş bloom taksonomisine göre analizi. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(9), 141-161.
- Karababa, Z. C. ve Üstünsoy Taşkın, S. (2012). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 5(7), 65-80.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları üzerine yapılan araştırmaların eğilimleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(6), 34-56.
- Kocaarslan, M. ve Yamaç, A. (2018). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersi sınavlarında sordukları metne dayalı anlama sorularının incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 431-448.
- Korkmaz, C. B. (2019). Metin sınıflandırması bağlamında yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan dinleme metinler. *Türkiyat Mecmuası*, 29(1), 93-126.
- Kuzu, T. S. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki metin altı sorularının yenilenmiş bloom taksonomisindeki hatırlama ve anlama bilişsel düzeyleri açısından incelenmesi. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 37(1), 58-76.
- Küçükahmet, L. (2003). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Nobel.
- MEB. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). *MEB Yayınları*.
- Melanlıoğlu, D. (2021). *Soru ve cevaplarla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi el kitabı: Yabancılara Türkçe öğretiminde anlama süreçleri*. Pegem Akademi.
- Mutlu, H. H. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında (İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti, yedi iklim öğretim seti) yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 371-386.
- Oktay, M. R. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının bloom taksonomisindeki bilişsel düzeyler açısından incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi].
- Ömeroğlu, E. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi*. [Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi].
- Özbay, M. ve Çeçen, M. A. (2012). Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 67-76.
- Özkan, M. (1999). *Tarih içinde Türk dili*. Filiz Kitabevi.
- Polat, Ö. S. ve Dilidüzgün, Ş. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şiir etkinliklerinin kültürel işlevi. *Turkish Studies*, 10(7), 815-834.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı okuma kitapları üzerine bir araştırma*. [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi].
- Tapan, N. (2006). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde özgün metinlerin işlevi. *Dilbilim VIII*, 2(5), 184-192.
- Türkiye Maarif Vakfı, (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı*. Bayem Yayıncılık.

- Ulutaş, M. ve Kara, M. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2198-2214.
- Yaşar, F. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Düzey C2. (2015)*. Yunus Emre Enstitüsü.
- Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Düzey 3. (2009)*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Yeşilyurt, E. (2012). Öğretmen adaylarının bilişsel alanla ilgili sınama durumu soruları yazma yeterliklerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 519-530.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, D. ve Ateşli, A. (2022) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde web 2.0 araçlarıyla bloom taksonomisine uygun etkinlik örnekleri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 5(1), 4-25.
- Yılmaz İbrahimi, Ş. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan yedi iklim ve network (B1, B2) ders ve çalışma kitaplarında bulunan okuma metinlerindeki metin altı sorularının taksonomik olarak incelenmesi ve karşılaştırılması. *Uluturkad*, 4 (2), 28-56.
- Yüceer, D. (2022). Türkçe öğretiminde soru hazırlamada yararlanılabilecek iki taksonomi: Bloom ve Barrett taksonomisinin karşılaştırmalı incelemesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 10(1), 67-84.

Extended Abstract

Background

The fact that countries feel the need to teach their languages to other nations for political and economic purposes has given a new perspective to language teaching. For this reason, the teaching of Turkish as a foreign language has shown improvement. It is known that textbooks are used as indispensable materials in the implementation of this teaching in the process of teaching the mother tongue and in the process of teaching Turkish to foreigners. Textbooks are used as teaching materials when determining what to teach and learn in the educational process. One of the most important qualities that determines the value of these teaching resources is the variety and sufficiency of the texts and the sections containing questions about the texts. The questions of the texts and subtext are extremely important in determining the rate at which the achievements of the students are realized, to what extent the applications are effective and permanent. The ways of making meaning from the text should be taught to our children in the Turkish lesson that serves the skills. This is a valid situation in mother tongue teaching and in teaching Turkish as a foreign language. In the texts in the textbooks prepared for foreigners; There are various types of subtext questions that test the understanding of the subject text from the point of view of the students, measure the achievements made during the course process. There are also various classifications of the questions under the text. One of the classifications of sub-textual questions is the examination of questions according to the way they form meanings from texts, as revealed by Akyol (2003).

Purpose

In this research, it is aimed to examine the text types and subtext questions contained in textbooks on teaching Turkish as a foreign language.

Method

The research was conducted by document analysis method, one of the qualitative research methods. The data source of the research was textbooks used in courses that provide education in the field of Turkish teaching to foreigners. Descriptive analysis was performed in the analysis of the data.

Findings

The findings of the study, which aims to determine the distribution of texts in textbooks on teaching Turkish to foreigners according to text types, reveal the conclusion that the informative text type is weighted in all three books studied, the story text type is quite low, and the poetry text type is almost non-existent. The finding of the research regarding the subtext questions is that the questions do not show a balanced distribution in number according to the way they form meanings from the texts. In all three books, the number of questions related to the ability to establish meaning in the text is high, and the number of questions serving the ability to establish meaning outside the text is quite small, there were no questions serving the ability to establish meaning between texts.

Conclusions

It is seen that there are 36 reading texts in total in the Turkish C1/+ textbook for foreigners. Of these 36 reading texts included in the book, 31 of them are informative texts and 5 of them are narrative texts. While the amount of informative text is high in the Turkish C1/+ book for Istanbul Foreigners, the amount of narrative text is quite low compared to the informative text. There are a total of 40 reading texts in 3 Turkish books for Yeni Hitit Foreigners. Of these 40 reading texts subjected to examination; 32 of them are informative texts, 6 of them are narrative texts, 2 of them are poetry texts. In the texts examined, the poetry type and narrative type are encountered in a small number. There are a total of 30 reading texts in the Yedi İklim Turkish C2 book for Foreigners. Of the 30 reading texts examined, 23 are informative texts and 7 are narrative texts. In the texts examined, it seems that the genre of poetry is not given any place at all. The number of informative texts is quite large, but the number of narrative types is quite small compared to the informative text.

A total of 36 texts and 105 questions have been reached in the Turkish C1/+ textbook for Istanbul Foreigners. As a result of the examinations, it was determined that a total of 105 questions; 71 of them served the ability to establish meaning in the text, and 34 of them served the ability to establish meaning outside the text. A total of 40 texts and 176 questions have been reached in 3 textbooks in Turkish for Yeni Hitit Foreigners. As a result of the examinations, it was found that a total of 176 questions; 150 of them served the ability to establish meaning in the text, and 26 of them served the ability to establish meaning outside the text. A total of 34 texts and 198 questions have been reached in the Turkish C2 textbook for Foreigners on Yedi İklim. As a result of the examinations, it was determined that a total of 198 questions; 178 of them served the ability to establish meaning in the text, and 20 of them served the ability to establish meaning outside the text. It is observed that there is an inequality in the distribution of questions according to the ways of constructing meaning from texts. In all three books, the number of questions related to the ability to establish meaning in the text is high, while the number of questions serving the ability to establish meaning outside the text is quite small. No questions serving the ability to Decipher the meaning between texts were encountered.